І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-5250
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-4125
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 148. TWO SECTIONS (SECTION 1) ЦЕНТІВ 20 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 9-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1975 No. 148. VOL. LXXXII.

У ВЕРЕСНІ ВІДБУДЕТЬСЯ ОФІЦІЙНЕ ВІДКРИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ДУХОВНОЇ СЕМІНАРІЇ

Бавнд Брук, Н.Дж. — „Українське Православне Слово", орган Української Православної Церкви в ЗСА, інформує, що 7-го вересня ц. р. відбудеться урочисте відкриття Української Православної Духовної Семінарії св. Софії, яка вже в половині вересня розпічне свій перший 1975-76 академічний рік при Ратґерському університеті.

Урочистості розпічнуться відправленням Архиєрейської Служби Божої о год. 10-й ранку в церкві-пам'ятнику св. Андрія в Савд Бавнд Бруку, Н.Дж., що її очолить Владика Архиєпископ Маслав, Первоієрарх Української Православної Церкви в ЗСА, якому співслужитимуть Владика Архиєпископ Марко і Владика Константин, Голова Семінарської Комісії, а також священики із семінарського педагогічного персоналу. Приявні на Службі Божій і урочистому відкритті Духовної Семінарії будуть представники українських організацій, Ратґерського університету та представники інших університетів і богословських шкіл. Після Служби Божої відбудеться процесія до Семінарського будинку, де буде відслужений Молебень до св. Духа і відбудеться акт офіційного відкриття Семінарії. Після цього відбудеться бенкет для Ієрархів, священиків, педагогічного персоналу, членів Семінарської Комісії, семінаристів і їх батьків та запрошених гостей. О год. 4-ій того ж дня буде мистецька програма в приміщенні Семінарії.

В інформації згадується, що зацікавлення Семінарією велике серед Владик, священиків, мирян і студентів. Дари любови, які постійно напливають для потреб Семінарії, свідчать про те, що люди відчувають потребу такої школи для розвитку Української Православної Церкви в ЗСА.

До Ради Директорів Свято-Софійської Семінарії входять: Владики — Мстислав, Марко, Константин і отці: протопресвітер А. Селепина, прот. М. Земляченко і Ф. Істочин. Педагогічний персонал творять: о. прот. Йосиф Крета — учитель церковного співу, о. Леонард Куберський — лектор церковної історії, о. Франко Істочин — лектор літургіки, мґр Іван Коровицький — професор української мови, проф. Іван Фізер — керівник українського відділу, проф. Двораківський — лектор церковного співу.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

10 - РІЧЧЯ ЦЕРКВИ В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ

Глен Спей, Н. Й. (д-р М. Клюфас). — В суботу і неділю, 26-го і 27-го липня, відбулося дводенне святкування з нагоди 10-річчя тут закінчення будови церкви, що коштувала 235 000 дол. Святкування почалося в суботу, 26-го липня, о год. 5-їй по пол. бенкетом в цілковито виповненій залі оселі „Верховина". З мистецькою програмою виступали тріо „Соловейки" з Осередку СУМА у Філядельфії та танцювальний ансамбль О. Гензи при Осередку СУМА в Ню Йорку.

В неділю, по церковних відправах, на яких співав хор церкви св. Михаїла з Йонкерсу під дир. д-ра О. Сохана, відбувся празник на площі оселі „Верховина", в якому взяло участь кількасот прочан, що забавлялися при музиці Б. Гірняка.

Свято закінчилось виступом обох згаданих ансамблів.

ЗУСТРІЧ ЖІНОК НА ОСЕЛІ „КИЇВ"

Аккорд, Н.Й. — Управа Фундації ім. Івана Багряного влаштовує в суботу, 23-го серпня ц.р. на Оселі ОДУМ-у „Київ" в Аккорд, Н. Й. — зустріч жінок, концерт і бенкет, яким буде відзначено Рік Жінки та переслідуваних жінок в Україні. Зустріч відкриє о год. 2-й дня голова Управи Фундації Галина Воскобійник, а короткі реферати про переслідуваних жінок в Україні та про жінок у вільному світі виголосять Надія Сеник і Лідія Григоренко. Вечором того ж дня відбудеться концерт і бенкет.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ДЕНЬ У БАВДН БРУКУ

Бавнд Брук, Н.Дж. — Нюйоркський і Нюджерський деканати Української Православної Церкви в ЗСА влаштовують тут в неділю, 10-го серпня ц.р. на площі „Українського Села" при Седар Ґров лейн Український Православний День для відзначення 987 річниці хрещення України. У програмі: год. 11-та перед полуднем — Орхиєрейська Служба Божа з участю довколишнього духовенства (співає хор катедри св. Володимира під кер. проф. В. Завітневича); год. 1-ша — обід, розваги для дітей і забава. Вступ 1 доляр для дорослих, шкільна молодь безплатно. Автобуси відходять з-під катедри св. Володимира о год. 8:30 ранку зі зупинкою на 10-й вулиці і 2-й евеню на долині міста.

ПЛАСТУНИ НА СВІТОВОМУ ДЖЕМБОРІ В НОРВЕҐІЇ

Ню Йорк. — Головна Пластова Булава, яку очолює пл. сен. Роман Рогожа інформує, що Український Пласт бере активну участь у Світовому Скавтському Джемборі в Норвегії, яке розпочалося 28-го липня і триватиме до 8-го серпня ц.р. в околиці Лілієнгаммер 250 миль на північ від Ослью. Український Пласт заступлений на Джемборі юнаками з Німеччини, Канади і ЗСА. Координацію участи українського пластового юнацтва у Світовому Джемборі Скавтів доручено головному булавному УПЮнаків пл. сен. Петрові Содолеві.

Скрипаль Адріян Бриттан гратиме в Байоні, Н. Дж.

Байон, Н. Дж. — Молодий український скрипаль Адріян Бриттан, викладач музики в Мемфіс Стейт університеті у Теннесі, у вівторок, 12 серпня виступить як соліст із „Байон Фестивал Оркестра" в Байоні, Н. Дж. Цей концерт відбудеться в Байонському парку при Булевард і 40-ій вулиці та розпічнеться о год. 8:30 вечора. Адріян Бриттан гратиме 2-ге концерто в Д-моль Анрі В'єнявського. Між іншим, наш скрипаль виступав як соліст із „Байон Фестивал Оркестра" також минулого року, як рівнож у 1973-му році, виконуючи твори Мендельсона і Бруха.

Він закінчив студії в „Мангеттен Скул оф Мюзик", одержуючи науковий ступінь магістра музики (скрипка), а також ступінь магістра із диригентури.

ФОРД ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД МОЖЛИВІСТЮ КОНФРОНТАЦІЇ МІЖ ЗСА І СССР

Вашінгтон. — У інтерв'ю з кореспондентами телевізійної сітки „Паблик Бродкестінґ Сервис" президент Джералд Форд у четвер, 7 серпня, заявив, що на випадок нової війни на Близькому Сході існує можливість конфронтації між ЗСА та Совєтським Союзом. Президент сказав, що Ізраїль та Єгипет мусять виявити „більшу гнучкість" щодо полагодження конфлікту між собою, бо в іншому випадку на Близькому Сході може вибухнути нова, вже п'ята з черги, війна. Якщо б прийшло до того, то існує можливість, що будуть воювати між собою не тільки араби та ізраїльтяни, але може прийти також до „конфронтації між З'єднаними Стейтами та Совєтським Союзом" — сказав Президент. Він заявив, що в Гельсінках обговорював справу Близького Сходу з генеральним секретарем КПСС Леонідом Брежнєвим та що совєтський верховод і він погодилися, що ситуація в тій частині світу дуже серйозна. Президент заявив кореспондентам, що хоча, на його думку, можливості полагодження конфлікту між арабами та Ізраїлем тепер поліпшилися, в порівнянні з березним, коли перервалися переговори, то ситуація ще далі дуже загрозлива.

Під час цього інтерв'ю президент Форд відповів також на ряд питань, які заторкували інші аспекти американської закордонної та внутрішньої політики. Він сказав, що цілком безпідставним є твердження, що вершинна конференція в Гельсінках і підписана там т.зв. Европейська Декларація принесла велику користь для СССР, а нічого для ЗСА. Президент переконаний, що публічна світова опінія змусить всі країни, комуністичні й некомуністичні, додержуватися постанов тієї Декларації. Щодо питання леґалізації існуючих кордонів у Східній Европі, Президент сказав, що в Гельсінках не затверджено жадних кордонів, на які не погодилися попередні президенти ЗСА чи попередні американські уряди.

Президент Форд натаврував Палату Репрезентантів за те, що відмовилася відновити військову допомогу для Туреччини. Ця відмова — сказав він — зовсім не спричинилася до приспішення розв'язки Кипрської проблеми, а навпаки, тільки довела до напруження між ЗСА і Туреччиною та до припинення розвідчої і оборонної діяльности американських чинників на військових базах в Туреччині.

Щодо внутрішніх справ країни, президент Форд сказав, що від часу, коли він перебрав президентуру, точно рік тому, його Уряд зумів привернути довір'я американського народу до Білого Дому та американської політичної системи. Як відомо, рік тому був змушений зреґнувати тодішній президент Ричард Ніксон, з уваги на його причетність до Вотерґейтської афери.

Під час інтерв'ю президент Форд також заявив, що конечно треба зреформувати дотеперішню систему суспільної опіки („велфер"), а також висловив задоволення із поліпшення економічної ситуації в країні. Хоча економічні проблеми були найтруднішими до розв'язання — сказав Президент — то протягом його каденції інфляційна стопа впала із 12 відсотків до 5 відсотків, а також добігла до кінця економічна рецесія і зменшилося безробіття.

Сенатори: Персі, Джевітс і Пелл на відвідинах в Китаю

Гонконґ. — Офіційне пресове аґентство Китайської Народної Республіки „Сінгуа" повідомила, що до Китаю прибула трьох-членна делеґація американських сенаторів в особах Чарльза Персі з Іллинойс, Джекоба Джевітса з Ню Йорку і Клейборна Пелла зі стейту Ровд Айленд. У честь гостей був влаштований в Пекіні бенкет з участю багатьох офіційних осіб — членів ЦК Комуністичної партії Китаю і членів уряду. Сенатори мають в пляні на протязі двох тижнів відвідати Шанхай і другі міста Китаю.

В липні гуртові ціни зросли на 1.2 відсотка

Вашінґтон. — Департамент праці повідомив, що протягом липня гуртові ціни зросли на 1.2 відсотка, що становить другий по величині місячний зріст цього року, але в порівнянні із збільшеннями цін протягом 1974 року, то лепневий зріст в цінах був незначний. Протягом липня найбільше збільшилися ціни на сільськогосподарські продукти, бо аж на 4.6 відсотка.

Харчові продукти подрожіли частинно через те, що Совєтський Союз вже закупив в ЗСА велику кількість пшениці, кукурудзи та ячменю і пляну закупити ще більше різного роду зерна. Проте речники Уряду заявили, що зріст в гуртових цінах, зокрема на сільськогосподарські продукти, був передбачений та що цей зріст зовсім не означає, що країні знову загрожує погіршення інфляції. Працівники Департаменту праці вказували на факт, що гуртові ціни на індустріяльні продукти зросли порівняльно мало, бо тільки на чотири десятих одного відсотка.

Довготривалі спеки в Европі спричинили великі сільськогосподарські шкоди

Лондон. — В Европі вже давно не було такого сухого літа і спек, як в цьому році — інформують пресові агентства. В Англії температура піднеслась до 92 ступені Фаренгайта і горяч, яка триває вже майже місяць, спричинилась до того, що багато урожаю не було своєчасно зібрано — зерно висипалось на полі. Також в европейській частині СССР горяче літо з температурою 80 ґрадусів триває і завдає великих шкід сільському господарству. В Скандинавських країнах небувала досі висока температура продовжується вже п'ятий тиждень. На півдні Швеції пшениця майже пропала, а також спека знищила багато овочів. Найбільшу, чи як французька преса очеркує, „найстрашнішу" посуху, якої не пам'ятають приблизно від 70 років, зареєстровано у Франції. В багатьох сільськогосподарських районах, включаючи Бретонію і Нормандію, цілком висохли річки і заведено раціоналізування питної води, яку до багатьох місцевостей треба довозити з-зовні.

„ІДЕЇ В БОЖЕВІЛЬНЮ-ТЮРМУ НЕ СХОВАЄШ!" — КАЖЕ СОВЄТСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ГНОБИТЕЛЯМ ЛЕОНІДА ПЛЮЩА

Ню Йорк. — З достовірних джерел інформують, що на Заході одержано копію листа відомого совєтського письменника Віктора Соколова, який проживає в Москві та є членом совєтської секції „Міжнародної Амнестії", скерованого до головного психіятра в міністерстві здоров'я Української ССР, д-ра Ґеорґія Воронкова, в обороні українського вченого - математика Леоніда Плюща, якого запроторено до психіятричної в'язниці в Дніпропетровську. Майже рівночасно з цим листом, Віктор Соколов звернувся також до заступника міністра внутрішніх справ Еспанії, закликаючи його в ім'я гуманности звільнити з ув'язнення еспанського письменника Альфонса Састре.

ЛИСТ СОКОЛОВА В ОБОРОНІ ПЛЮЩА

УССР, Київ, Міністерство охорони здоров'я, головному психіятрові УССР, доктору медичних наук Ґеорґієві Воронкову

В часі війни Ви, кавалер ордену слави, виявили мабуть непересічну особисту відвагу. Тепер ви — представник найгуманнішої професії. Ви, звичайно ж, складали священну для кожного медика Присягу Гіппократа, коли діставали диплом лікаря, скінчивши Київський медичний інститут. Тепер Вам, доцентові, докторові медичних наук, доводиться, напевно, бути присутнім при складанні молодими лікарями цієї заповітної присяги. Чи знають вони, що Ви — їх учитель — давно вже кривоприсяжник?

Мене, як і багатьох людей у всім світі, не може лишити в спокої факт бузувірського знущання над видатним письменником, мислителем і громадянином Леонідом Плющем. Ви який то вже рік тримаєте його в тюремній психо - лікарні, намагаючись по образу і подобі своїм скалічити його, витравити з нього те людське і громадянське, що підвищує Леоніда Плюща над вами.

У Ваших, звичайно, силах знищити цю людину фізично. Але у Ваших же — і для цього непотрібно стільки мужности, як при штурмі райхсканцелярії — глянути правді в вічі, пригадати, що справа торкається життя і здоров'я людини, а не тільки ідеї, яка, навіть будучи Вам глибоко чужою, має право на існування і існує вже, і існуватиме, захоплюючи все нові й нові уми й серця. Ідею в божевільний дім не сховаєш.

І майте на увазі, що історія запам'ятає не анонімних нелюдів (катів) із КГБ, але Вас — Ґеорґія Воронкова, головного психіятра УССР, з чиєї, без сумніву, згоди продовжується вбивство Леоніда Плюща!

Віктор Соколов
27-го червня 1975 р.
Москва, Вєшняковська вул., 37, кв. 61.

ВІЙСЬКОВА ХУНТА В ПОРТУГАЛІЇ ШУКАЄ ШЛЯХУ ДО ЗАМИРЕННЯ НА ПІВНОЧІ, ЗАВОРУШЕННЯ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Опорто, Португалія. — Згідно з останніми повідомленнями з Португалії, військова хунта намагається за всяку ціну зліквідувати масові антикомуністичні виступи на півночі країни. З цією метою до місцевости Опорто приїхав генерал майор Отельо Сараїва де Карвальго, шеф португальської Служби Безпеки, який розпочав свою акцію від заяви, що Португалія потребує міцного, послідовного уряду, а перш за все такого уряду, який зумів би вести справедливу політику без ужиття військової сили. Генерал Карвальго, який є великим прихильником системи кубинського зразка, проголосив свою заяву в оцінці політичних спостерігачів надзвичайно приступну і лагідну, після наради з командантами військових округ Опорто і околиці.

Однак напруження між комуністами, яких піддержує військо, і антикомуністично настроєними масами народу триває. Після виїзду ген. Карвальго з Опорто рознеслася чутка, що у зударі між військом і демонстрантами в містечку Фаре, яке лежить на північний схід від Опорто, загинула одна особа, а чотири були тяжко ранені. Тисячні маси народу перейшли містом, палили червоні прапори і знищили приміщення комуністичної партії. Місцева військова залога не могла сама встоятись, тому були викликані частини морської піхоти і щойно тоді при допомозі слізного газу вдалось успокоїти ситуацію в місті. Але антикомуністичні виступи відбуваються також в інших містах і містечках. Ходять також слухи, що у великому місті Брага розпочались вже антикомуністичні виступи. Кореспонденти відмічують, що комуністична партія обвинувачує поодинокі військові залоги за їхнє пасивне наставлення в часі, коли тисячні маси народу нищили бюра комуністичної партії.

Одною з точок обговорення ситуації на Півночі між ген. Карвальго і місцевими командантами залог була власне справа скріплення дисципліни серед військовиків, які не все рішучо виступали проти демонстрантів і ухилялись від виконання наказів. Навіть в часі наради, яка відбувалася в горішній частині будинку, внизу декілька військовиків роздавали лютечки, в яких критикується прокомуністичне наставлення військових лідерів.

В міжчасі прем'єр-міністер Васко Гонсальвес сформував новий уряд, який складається переважно з військовиків і який мав бути заприсяжений в п'ятницю, 8-го серпня цього року.

ГАННА КОЛЕСНИК КОНЦЕРТУВАТИМЕ ЦІЄЇ ОСЕНІ В ЕВРОПІ

Лондон, Англія. — Тижневик „Українська Думка" інформує, що у другій половині червня ц.р. до Лондону прибув маестро Володимир Колесник, щоб підготовити і основніше обговорити концертове турне своєї дружини, пані Ганни Колесник, бувшої солістки Київського театру опери і балету ім. Т. Шевченка. Турне по містах Англії, Шотляндії і Валії організує для Ганни Колесник Союз Українців Великобританії (СУБ).

В'ЯЗНІ ВЛАДИМИРСЬКОЇ ТЮРМИ ІНФОРМУЮТЬ ПРО ЗНУЩАННЯ НАД НИМИ

Ню Йорк. — Комітет оборони совєтських політичних в'язнів інформує, що на Захід продістався з Владимирської тюрми автентичний документ, в якому описані знущання над в'язнями в тій совєтській катівні, в якій тепер перебувають українські політичні в'язні Валентин Мороз, Левко Лук'яненко, Юрій Шухевич, Яків Сусловський, Ярослав Лесів та інші. На документі немає дати, але на підставі згаданих в ньому деяких фактів припускається, що він був написаний весною цього (1975) року. Він написаний російською мовою і в точному українському перекладі звучить:

У ВЛАДИМИРСЬКІЙ ТЮРМІ

Владимірська тюрма

Всі, які приїжджають у тюрму з табору, перший місяць утримуються на режимі пониженого харчування — біля 1,000 кальорій. В дальшому це може повторитися.

Норма житлової площі у тюрмі — 2,5 кв. метра на людину. Буває, що в'язнів у камері стільки, що на особу припадає менше двох з половиною квадратових метрів — тоді можна вимагати... одначе, в цім випадку начальство відповідає, що „тюрма в переліміті" (переповнена) і „Москва знає".

Сіль видавати заборонено. (Сіль дається в казан, в їжу, за нормою 20 грам на людину денно; цього, можливо, і достатньо, але з/к (в'язні) просять половину цієї норми видавати „сухим пайком", щоби кожний міг досолити собі до смаку, за потребою. Їжа буває або дуже недосоленою, або пересоленою. Гіпертонікам же взагалі неможна їсти надто солону їжу, так само деяким хворим на шлунок, хворим на нирки. Проте, всі приневолені споживати однаково пересолену, або однаково недосолену їжу. Можливо, що звичай не видавати соли на руки (в'язням) почався з того, що кримінальні злочинці за допомогою соли умудрялися влаштовувати собі всілякі симуляції; а ставитися по-різному до кримінальників і політв'язнів адміністрації лінь...)

Риб'ячого товщу (трану) нема.

Прогульковий дворик — така ж камера, тільки з гратами або сіткою замість стелі. Прогулька триває спочатку (тобто на суворому режимі) — півгодини, потім (на загальному режимі) — одну годину денно...

Крім грат, на вікнах залізні жалюзі (штори), які все закривають.

Електричне світло горить всю добу. Часто лямпа слаба (30 ватт, або у великих камерах — 100 ватт). З часом від вічної близькости стін і поганого освітлення починають боліти очі. Політв'язень Лесів за час сидіння згубив зір.

В політв'язня Гунара Роде боліли зуби, йому поклали (на зуб) арсенік (миш'як) і не виймали декілька днів, він посинів, розпух, тоді витягли. 24-го січня 1974 року арсенік поклали в зуб політв'язневі Огурцову і потім відмовилися вийняти; на п'яту добу він оголосив голодівку — витягли.

Всіх жидів тримають окремо.

Чорноглаз, Макаренко, Вудка писали скарги про примусову асиміляцію. Часто-густо в одній камері тримають разом жидів і антисемітів.

27-го січня 1975 р. почалася голодівка протесту проти духовного удушування. Уча-книжки, зняти обмеження з Вудка, Любарський, Сафронов. Вимоги: припинити сваволю цензури, забезпечити нормальне листування, повернути відібрані особисті книжки, зняти обмеження з користування бібліотекою, забезпечити нормальне відсилання і розгляд скарг (адміністрація конфіскує навіть скарги до прокуратури).

Крім того Афанасьєв вимагав забезпечити йому можливість навчання (в нього освіта — шість кляс). Вудка вимагав скасувати конфіскацію жидівського календаря. 4-го лютого Любарського повезли до лікарні. 5-го приїхали з Прокуратури РСФСР. Совітник юстиції Законніков (відділ по нагляду). Вислухали, обіцяли розібратися (в справі). 6-го почали примусову годівлю: шлянга вдвоє грубша, ніж звичайно, більше як 1 см. в діяметрі, через стравохід проштовхували (її) в шлунок — процес незвичайно болючий. На питання, чому такі грубі шлянги, відповіли, що тонших у тюрмі нема. Але через кілька днів брали шлунковий сік вдвоє тоншою шлянгою. (Коли голодував Мороз, його також годували через грубу шлянгу). Після голодівки в (її) учасників знайшли понижену кислотність, цим медична допомога і обмежилася. З великими труднощами, погрозою продовжувати голодівку без кінця — вдалося добитися дієти (спеціяльного харчування) на два тижні. Вечорами у камери, де не було голодуючих, давали гарячу воду. Тим, що закінчили голодівку, воду давати заборонили.

17-го лютого Вудка нагрів собі кухлик води, тримаючи в руці жмутик запаленої газети. Цей жмутик був названий „вогнищем", і Вудку позбавили наступного побачення (з родиною).

Продовжити дієти, не зважаючи на поганий стан голодуючих, — відмовилися.

Наслідки голодівки: припинились масові конфіскації і вимазування листів, крадіжка листівок і інших (речей), вкладених (в листи); почали навіть з'являтися листи з Ізраїля. Конфіскацію календаря скасували. Але на руки його не віддали.

25-го січня у Любарського взяли на аналіз шлунковий сік. Сік був червоний, проте на другий день йому припинили видавати дієту.

В березні 1975 р. почали приєднувати до праці політв'язнів. Для цього збільшують густоту кримінальних злочинців в камері понад всякі норми. В житлову камеру — 1-28 поставили варстати: там живуть і працюють. Із камери 1-32 кримінальних злочинців тимчасово переселили в інші камери, вставили варстати, але (їх) ліжок не забрали; об другий ярус ті, що працюють, б'ються головою. Провокують відмовлятися від праці, щоби саджати до карцеру. Холод — 10 ступнів Цельзія. На вікні жалюзі, природного світла нема; влаштувати (відповідне) штучне світло відмовляються. Робота — складання резисторів з найдрібніших деталів, що вимагає максимального напруження зору, котре і без того підірване близькістю стін і електричним світлом, що горить круглими добами. Наслідки для очей не тяжко передбачувати. Вимагають виконання норми.

Візиту (Брежнєва) до Вашінгтону політв'язні відзначать одноденною голодівкою.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Хто брехнею воює...

Колись казали: хто мечем воює, той від меча гине. Сьогодні це твердження варто б змодифікувати: хто брехнею воює, той — маймо надію — сам від тієї брехні загине. Неперевершеними бо майстрами брехні є кожночасні совєтські володарі. Ціла їхня система, як і влада, побудовані на суцільній забріханості. А між безліччю інших прикладів такої забріханости навіть останніх днів варто б звернути увагу на два замітні здемаскування тієї брехні відносно України.

Одне з тих здемаскувань появилося на сторінках „Ню Йорк Таймсу" з 6-го серпня ц. р. в листі до редакції в справі відсутности на Европейській Конференції Безпеки і Співробітництва в Гельсінках бодай таких пропаґандивних репрезентантів України і Білорусі, на яких дозволяє Москва в Об'єднаних Націях. Подумати тільки: на конференції в Гельсінках було заступлених, крім Совєтського Союзу і З'єднаних Стейтів Америки, 33 европейські нації і їхні головні представники підписали „кінцевий документ" — декларацію в справі безпеки і співробітництва. Але між тими представниками і сиґнаторами не було вже навіть для окозамилення представників однієї з найбільших, бо 50-мільйонової української нації та 10-мільйонової білоруської, наче б їх взагалі не було в Европі, хоча в совєтській пропаґанді вони мають свої „республіки", та ще й „незалежні".

Очевидно, що американський та кожний інший навіть пересічний читач зробить відповідний висновок з такого запиту в листі в „Ню Йорк Таймсі".

Інший приклад з другого — можна б сказати — кінця світу, цим разом з Києва. Маємо на думці опублікований у вчорашньому виданні „Свободи" лист українського підсовєтського письменника Миколи Руденка до совєтського партійного верховода Леоніда Брежнєва, в якому Руденко, згадуючи про обшук мешкання і арешт російського члена совєтської групи „Міжнародної Амнестії" Андрея Твердохлєбова в Москві 18-го квітня ц. р. за рішенням прокуратора міста Москви, пише: „Московський прокурор чомусь вирішив піддати репресіям членів совєтської групи Міжнародної Амнестії. Припала ця честь і мені, хоч живу я не в Москві, а в Києві — столиці суверенної держави, котра є повноправним членом ОН".

Подумати тільки: прокуратор одного російського міста, нехай і Москви, має право розпоряджати обшук мешкання і арешт громадянина чужої „суверенної" республіки та мешканця її „суверенної" столиці. Більшого глуму над забріханою „суверенністю" Української ССР уже не можна б придумати.

Творець забріханої совєтської системи Ленін вважав, що навіть найбільша брехня, якщо її постійно повторювати, з часом таки приймається. І це є „вірую" та практикою тієї системи.

Американський „великий еманципатор" Абрагам Лінкольн твердив, що можна обдурювати деяких людей ввесь час, або людей деякий час, але не можна обдурювати всіх людей і ввесь час.

Дотеперішня історія більше, ніж потверджує слова Лінкольна. Не може бути сумніву, що раніше чи пізніше ці слова здійсняться і відносно совєтського обдурювання всіх людей і ввесь час.

Оправдані побоювання

Делегати на конвенцію Міжнародної Асоціяції Портових Вантажників, яка відбувалася в Маямі, Флорида, під кінець липня, проголосували не навантажувати на кораблі американського і канадського зерна, закупленого недавно Совєтським Союзом, якщо не матимуть певности, що „інтереси американської публіки задовільно забезпечені". Представники 132,000 американських і канадських вантажників із портів Атлантійського побережжя та Мехіканської затоки рішили, що президент їхньої профспілки, Томас Ґлісон, і інші профспілкові урядовці мають перевірити, чи продаж Америкою коло 32-ох мільйонів бушлів пшениці, кукурудзи та ячменю Совєтському Союзові не спричинить великих підвишок у цінах на харчові продукти в ЗСА. У резолюції, проголосованій на тій конвенції, зазначено, що американський народ щойно тепер перестав відчувати наслідки продажу великої кількости зерна для СССР у 1972-му році по дуже обниженій ціні. Той продаж тоді спричинив раптові й великі підвишки в цінах харчових продуктів тут в Америці.

Виявилося, що побоювання делеґатів на конвенцію Міжнародної Асоціяції Портових Вантажників були оправдані. Навіть Артур Бирнс, голова Федеральної Ради Резерв, заявив перед Спільною Конґресовою Економічною Комісією, що, не зважаючи на твердження інших членів Уряду, цьогорічний продаж Совєтському Союзові великої кількости різного зерна таки спричинить високі підвишки в цінах жарчових продуктів тут у ЗСА, подібно як і в 1972-му році. Треба сподіватися, що ця заява Бирнса переконає лідерів профспілки портових робітників не змінювати рішення щодо відмови навантажувати на кораблі зерно, закуплене Совєтським Союзом. Треба також надіятися, що Конґрес ЗСА послухає поради Артура Бирнса і переведе перевірку продажу та можливих наслідків на ціни в ЗСА. Не можна дозволити на те, щоб американський споживач знову впав жертвою необдуманої торговельної політики Вашінґтону.

Закордонний торговельний балянс ЗСА виявив надвишку

Вашінґтон. — Департамент торгівлі повідомив, що протягом червня закордонний торговельний балянс ЗСА виявив рекордову надвишку, що становила 1.7 більйона долярів. Речники Уряду заявили, що надвишка була спричинена головним чином тим, що в червні дуже зменшився імпорт нафтової ропи. Деякі урядові економісти твердять, що тепер існують вигляди, що закордонний торговельний балянс за цілий 1975-ий рік може виказати коло 7 більйонів надвишки, замість 2.3 більйона дефіциту, як це раніше передбачувалося.

М. Сосновський †

ДМИТРО ДОНЦОВ І ІДЕЯ „ВЛАСНОВЛАДСТВА НАЦІЇ"

ВІД РЕДАКЦІЇ: Ця стаття, мабуть остання св. п. ред. М. Сосновського на цю тему, була написана на замовлення редакції іншої публікації, але опісля повернена авторові „з незалежних від редакції причин". Друкуємо цю статтю в „Свободі" для познайомлення читачів з поглядами М. Сосновського та його оцінкою концепцій ідеолога українського націоналізму д-ра Д. Донцова.

Якраз під кінець березня цього року проминула друга річниця з дня смерти творця ідеології „чинного націоналізму" д-ра Дмитра Донцова, яка вирішально заважила на розвитку теорії і практики українського націоналістичного руху. При нагоді відзначування цієї річниці, що була пов'язана з відкриттям пам'ятника на могилі автора „Націоналізму", багато сказано про його місце і ролю в житті українського народу і про систему його ідей та концепцій. Нам, однак, здається, що буде доцільним у цьому контексті, зокрема, вказати на одну ідею, яка у всій творчості Дмитра Донцова і у всій його політичній діяльності була найбільш центральною, основною, а саме на ідею „власновладства нації".

Коли перед роками довелося авторові говорити з д-ром Д. Донцовим на тему ідеології українського націоналізму, він сказав, що суть справжнього українського націоналізму можна коротко визначити, як „владу нації". Всі інші окреслення націоналізму мають „несуттєвий характер", бо вони вказують на „несубстанціяльні" властивості цього суспільного феномену. Це стосується утотожнювання націоналізму з „любов'ю до своєї нації", з „патріотизмом", готовістю на „саможертву" в ім'я національних ідеалів тощо. Всі ці елементи, хоч і важливі, самі собою не є „визначальні". Для кожного націоналізму, в тому числі й українського, „визначальним" є ідея „влади нації" чи „власновладства нації".

Таке розрізнення може здаватися на перший погляд дивним, а навіть невластивим, але воно стає цілком зрозумілим і дуже виразним у світлі писань Дмитра Донцова. Мало того, воно чітко відрізняє Донцова і його розуміння націоналізму від усього того, що на тему націоналізму в нас писали до Першої світової війни, у роки між обома світовими війнами і навіть, що пишуть ще й тепер, наголошуючи всі елементи за вийнятком того, який був найважливішим для Донцова — „власновладства нації".

Хоч ідея „власновладства нації" червоною ниткою проходить крізь усю творчість Донцова в усі періоди його письменницької діяльности, найкращий вислів вона знайшла у „Націоналізмі" в зв'язку з визначенням ідеалу, до якого „стремить національна воля", чи змісту „української ідеї". Нація, — писав Донцов, — стає щойно тоді повноцінною, коли вона може суверенно діяти, тобто є справді незалежною, політично самостійною. Найбільшим нещастям українства є те, що воно психологічно не „вийшло із стану провінції", йому бракує „волі до влади", бажання „опановувати економічне і політичне життя нації".

Українці, — пише Донцов у „Націоналізмі", — повинні „перейнятися сим поняттям влади над людністю і територією", розвинути в собі ідеал „самодержавної нації" і „власновладства", який не признає ніяких доктрин, які „обмежують її (нації) неподільний вплив ані всередині, ані назовні", і який „має надавати зміст національній волі". Треба „скувати", „змусити до послуху" оточення, треба самовизначитися „у відношенні до зовнішнього світу і до світу власного окруження".

Ось як уточнив Дмитро Донцов поняття „власновладства нації", яке по сьогодні не затратило своєї актуальности:

„Національна ідея, що хоче жити, має одверто голосити свій остаточний ідеал власновладства супроти зовнішніх і проти внутрішніх сил, що сковують її енергію. М е т а н а ц і ї не обмежується завданнями дня, ані тим станом, який застала наша ґенерація. Нація глядить в минуле, звідки у традиціях черпає відправну точку, і в майбутнє, яке має урядити для будучих поколінь, ретроспективно і проспективно, не нехтуючи традиціями, „Руссю Божією милостю", ані провідною ідею майбутнього в ім'я завдань дня".*

Донцовську ідею „власновладства нації" можна найкраще усвідомити і зрозуміти, коли розглядати її в загальному контексті розвитку української політичної думки стосовного періоду. Вистачить тут буде тільки нагадати явище поширеного в нас т. зв. демократичного націоналізму (за окресленням Донцова), щоб побачити важливість ідеї „власновладства нації", як основи націоналістичної ідеології. Справа в тому, що для „демократичного націоналізму" питання „влади нації" мало другорядний характер. Мало того, „владу нації" можна було п і д м і нити „культурною автономією", „політичною автономією", „федерацією" чи навіть „поширеними громадськими правами". Найклясичнішим зразком наслідків поширення такого „націоналізму" було те, що його речники могли цілком серйозно і не з „тактичних міркувань" розглядати питання „політичної симбіози" у формі приналежности нібито вільної української республіки до російської держави. Видвигаючи свою ідею „власновладства нації", Донцов мусів, очевидно, нещадно поставитися до всіх представників оцього „демократичного націоналізму" і його ідеології.

Доводиться відзначити, що арґументація Донцова у полеміці порядком оборони свого розуміння націоналізму з ідеєю „власновладства нації" не тільки інтересна і важлива з точки зору доби 20-их років, але вона може послужити орієнтиром також у наші дні, коли ведеться дискусія у площині протиставлення „прав людини" і „прав нації", при чому забувається лекцію вже досить давнього минулого, що без повного здійснення прав нації, тобто безумовної перемоги ідеї „власновладства нації", не може бути й мови ані про частинне здійснення прав нації (наприклад, на вільний культурний розвиток чи якусь „автономію"), ні про збереження „основних прав" української людини як такої. Всі ці справи і проблеми були дуже чітко усвідомлювані і з'ясовувані власне Донцовим, і завдяки тому вони стали такими для всього українського націоналістичного руху. Це був перший крок до духового переродження українського суспільства, яке почало засвоювати собі вічно незмінну і тверду життьову правду, що „нація, яка хоче панувати, повинна мати й панську психіку народу-володаря".

Ідея „власновладства нації" набирає особливого значення під сучасну пору ще з інших міркувань. Українська нація опинилася в обличчі плянового і дуже небезпечного у своїх можливих наслідках наступу Москви на саму нашу біологічну субстанцію. Москва хоче нас зліквідувати як націю, видвигаючи ідею „злиття націй" під прикриттям фраз про „дружбу народів", „пролетарський інтернаціоналізм", „вищу міжнаціональну спільність — совєтський народ". Вступом для цього має бути викорінення в народі самого бажання бути господарем на власній землі, тобто мати владу у своїх руках. Озброєний ідеєю „власновладства нації" у тому сенсі, про який писав Дмитро Донцов, український націоналізм може з успіхом протиставлятися наступові Москви, мобілізуючи широкі народні маси до активної боротьби за свої права державної нації.

Коли на початку 20-их років Д. Донцов формулював свою ідеологію „чинного націоналізму", кладучи в її основу „волю до влади" та ідею „власновладства нації", українська нація пережила важку духову кризу, спричинену трагічними наслідками програних визвольних змагань і дуже зручною совєтською пропаґандою від імени нібито української совєтської держави. Виступ Донцова у тому критичному періоді виявився тим чинником, який припинив внутрішній розклад, ліквідував у значній мірі капітулянтські тенденції, а в дальшому спрямував українське суспільство на шлях боротьби за незалежність і державність, за „владу нації".

Скеровуючи сьогодні свою увагу на роки, коли жив і творив д-р Дмитро Донцов, нам треба передусім пам'ятати власне про цей момент, бо як тоді, так і тепер, у нас мусить бути на першому місці ідея „власновладства нації" як чинника, від якого залежить бути або не бути нації.

---

* „Націоналізм" (Львів, 1926), стор. 224.

** „Націоналізм", ст. 232.

Олена С. Процюк

ЖІНКА НА „ТРИБУНІ" В МЕХІКО

Поруч офіційної конференції ОН у Мехіко, міжнародні жіночі та громадські організації, які мають дорадчий статус в ОН, зорганізували неофіційну к о н ф е р е н ц і ю „Трибуну". Метою Трибуни було дати змогу різним організаціям, а також окремим особам, жінкам і чоловікам, висловити їхню думку та погляд на теми Світового Пляну Дії для покращання долі жіноцтва. Цей Плян був паралельно дискутований на Конференції ОН.

Конференція ОН згромадила біля 1300 осіб; понад 1000 журналістів зареєстровано в бюрі преси. На Трибуні зареєстровано аж 4000 учасниць і учасників. В офіційній Конференції ОН брали участь державні делеґації, а також спостерігачі, призначені НҐО для їхньої репрезентації в ОН. Решта членства та зацікавлені особи брали участь у Трибуні.

Порядок нарад на Трибуні був подібним до ходу нарад ОН. Вранці, о год 9-ій, присутні слухали звітів з нарад ОН з попереднього дня, а пізніше розходилися на наради, які тривали від 10 до 1-ої попол. і від 3-ої до 6-ої. Наради відбувалися у двох залях та проходили рівнобіжно, теми нарад були різні. Усі наради, панелі та дискусії перекладалися на чотири офіційні мови: англійську, французьку, російську та китайську, а також на еспанську.

Теми панелів були добре підібрані, вони цілком вичерпували теми Міжнародного Року Жінки: родина, як підставова клітина спільноти — її плянування, прохарчування, здоров'я; жінка та її правне положення; освіта та праця жінки; жінка-хлібороб: значення самодопомоги, кооперативи, дрібного промислу та значення дрібних технологічних винаходів для полегші праці. Багато уваги призначено народному мистецтву й хатньому промислові. Сесію народного мистецтва проводила чарівна жінка з Караїбських островів, і ця група під кінець Трибуни дала гарну виставу народних танків з різних частин світу.

В інших сесіях розглянено значення і вплив жіночих організацій на покращання соціяльного та правного положення жінки; розглянено вплив феміністичних рухів у різних культурах (цю сесію вела відома Беті Фрідан). Врешті розглянено участь жінки у громадському і політичному житті на сесії, у якій брала участь Мері Ан Крупсак, заступниця губернатора стейту Ню Йорк.

Кінцева сесія була присвячена ролі жінки в утриманні світового миру, а також справі роззброєння. Сесії закінчились офіційно 27-го червня в п'ятницю. Кілька „позаконференційних" днів були призначені на „довільні" теми спеціяльного зацікавлення. Я мала могу бути на сесії 31-го червня, яка була присвячена підготовці жіночого конґресу, що відбудеться у жовтні 1975 року у Східньому Берліні. На цій сесії виступала, як головна бесідниця, Гортенсія Бусі де Альєнде, вдова по чілійському президентові де Альєнде. Поруч з нею виступали представниця Совєтського Союзу, палестинського ПЛО та Індії. Пані де Альєнде говорила про політичних в'язнів, а всі разом виступали проти расизму, колоніялізму, та проти Ізраїлю і всіх тих, що йому допомагають. Пані де Альєнде з теплотою зустріли її прихильники, які засипали президіяльний стіл червоними квітами та заповнили вщерть авдиторію.

При цій нагоді слід відмітити, що справа політичних в'язнів, спеціяльно жінок, була однією з тих справ, біля якої зосередилася увага світу. В їх обороні виступали на пленумі ОН 23-го червня мадам Франсуаз Жіру, секретар французького уряду для жіночих справ і голова французької делеґації, а й Світовий Плян Дії виразно звертає увагу на цю проблему.

Вівторок 1-го липня був призначений для нарад про професійну освіту жінок під проводом Міжнародного Жіночого Союзу. На жаль, мені неможливо було бути на тій сесії тому, що в тому самому часі я мала бути на зустрічі з дружиною президента Мехіко п. Ечеварією. Відтак, зібравши останні документи з нарад ОН, я від'їхала.

У загальному всі сесії та

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

Вдовиний рік

В цьому не може бути найменшого сумніву, що пан доктор Шийка йшов із добрими та шляхетними намірами до одного з нюйоркських відділів Союзу Українок Америки читати свою прецікаву доповідь на тему „Року Української Жінки". Доповідач зразу полонив увагу шановних пань, поставити на початку доповіді оригінальну тезу, що цей, мовляв, 1975-ий рік, повинен би фактично називатися не „Роком Жінки", а „Роком Вдови"... Української, — розуміється.

— Куди не оглянешся, — говорив піднесеним голосом пан доктор, — чи то вк любах, чи в церковних сестрицтвах, — всюди переважають українські вдови! Смерть збирає найбільше жниво серед чоловіків, які відходять один по одному, залишаючи по собі непотішених жінок-жалібниць. З моїх підрахунків, — зашелестів паперами пан доктор, — виходить, що в наших жіночих товариствах на кожних 10 членок припадає пересічно 5 вдовиць, 3 одружені і 2 розведені... Це застрашуюча статистика, прошу дорогих пань! Я думаю, що саме в „Році Жінки" ми мусимо присвятити окрему увагу цьому болючому питанню! Тому в мене єсть пропозиція назвати цей рік іменем „Української Вдови"!

Скупенькі й далеко не бурхливі оплески не ворожили проєктові пана доктора одноголосного схвалення... А перші запити, що посипались із залі, просто, можна б сказати, цей проєкт перекреслили.

— Пане докторе, — забрала голос одна вдовиця, — ваша пропозиція дуже гарна й піднімаюча на дусі, але скажіть нам, будь ласка, чому ви особисто нічого не робите в справі зменшення числа українських вдовиць?.. Чому ви не женитесь?

— Хто?.. Я? — спитав приблідлими губами пан доктор.

— Так, ви! — загомоніло в залі декілька жіночих голосів. — Ви, і подібні вам старші парубки, яких ми маємо віднотованих у нашій статистиці!

— Прошу ласкавих пань, — промимрив розгублено пан доктор, — це, знаєте, окреме питання... окрема тема моєї доповіді, яку я хочу прочитати...

— Не треба нам ваших доповідей! Ми вимагаємо від вас активної постави до життя!

— Менше слів — більше діл!

Пан доктор Шийка кинув сумними очима на мальовничо застанлені столи в буфеті, зідхнув, і став збирати свої папери. Чемно вибачився, що мусить зараз же відійти, бо його чекають в „Самопомозі", де він має мати доповідь на тему: „Самітні головіки та їх проблеми"... Так і відійшов, сірома, не випивши чайочку та не скоштувавши чогось солодкого.

І к е р

ОЛЬГА МАК

ІСТОРІЯ ПОЛОВИНИ ВИШИВАНОГО РУШНИКА

5

— Відмовили?! — схопилася я з лавки, раптом відчувши в собі всі героїчні кваліфікації безсмертного Рака Неборака з „Кози Дерези". — Вони не мають права відмовити! Вони зобов'язані щось зробити!

Жінка хотіла мене вговкати, але я твердо стояла на своєму: ходімо до них ще раз! Підемо до самого начальника станції! Та ми йому!.. Та ми його!.. Буде він бачити!.. Ого!

Жінка вже не перечила, хоч по ній було видно, що в успіх нашої воєнної експедиції не вірила. Напевно думала: „Піди, піди і сама переконайся, як ти..." Вже догадуюся останнього слова: чи було це чемне „наївна", чи щось грубше, бо вголос вона своєї думки не висловила.

Але признаюся з соромом, що ролю героїчного Рака я ганебно спартачила. Та й сам начальник не мав ані рогів, ні копит, найбільше скидався на виховану людину. Бо ледве я відкрила рота, як він дуже делікатно послав нас під три чорти, не вживши ані одного некультурного слова.

Мою знайому він уже знав і звільнив мене від необхідности переповідання всієї жалюгідної пригоди, натомість повторив усе те, що вже попередньо виклав потерпілій: він не має права садити в поїзд безбілетних пасажирів, і, навпаки, перший сам посадить кожного (але вже не в поїзд), хто б на такий злочин зважився; щодо грабунку, то він також не буде давати кожному пасажирові окремого міліціонера для охорони — всі мусять пильнуватися самі; про ніякі приватні комунікації через залізничний телефон чи телеграф не може бути навіть мови, бо це було б грубим порушенням державного закону і злочином. А взагалі він уже все сказав і сидить тут не для того, щоб розв'язувати персональні проблеми кожного проїжджого. Крапка!

Отоді то я роз'їрепіжилася і кинулася в наступ з бойовою піснею Рака-Неборака, тільки у власній інтерпретації, звичайно, відповідній до даного конкретного випадку. Здається, і в мелодії була певна розбіжність, але залишилася засада! Я грозила начальникові, що ми будемо скаржитися за безпорядки, за бездушність, за бюрократизм і всякі інші неподобства. Взагалі ми... ми... Він побачить!..

... У нас казали, що, коли не можеш наступити своєму противникові на мозоль, то наступи йому принаймні на язик. Але начальник, цілком зігнорувавши першу можливість, ухопився відразу за другу.

— Я, здається, — сказав, — найкраще зроблю, коли зараз викличу нашу залізничну охорону і накажу вашу товаришку заарештувати. Хай уже вони там розбираються, чи вона говорить правду, чи з якоюсь певною метою вигадує байки про рябого бичка. Ми тут багато бачимо таких, що шляються без документів й оповідають усякі жалісні історійки.

„Залізнична охорона" — це було звичайне ҐПУ, вдягнене в залізничну форму, лише з інакшими відзнаками, і зустріч з ним моїй знайомій вкрай необхідною не була. Тому ми якнайскоріше вдарили ретираду.

Ні, я не то що спартачила ролю Рака — я її взагалі не представила. Я була Лисицею, Вовком, що зазнали нищівної поразки від Кози Дерези, а найвірніше Ведмедем, бо виповзала з кабінету начальника така похнюплена, що досі не ручу, чи не черкнула через поріг носом.

Посідали ми знову на лавках і задумалися. І тут моя знайома зовсім несподівано, без ніяких довгих передмов і попередніх перепрошень, сказала:

— Товаришко, коли ви вже такі добрі, то позичте мені грошей на той нещасний квиток. Якщо маєте, звичайно, — поспішила великодушно забезпечити мені чемний викрут. — Я, як лише приїду до чоловіка, відразу вам вишлю їх поштою. Даю слово чести! Вірите мені?

Ой-ой! Вона вже кілька разів згадувала про мою доброту і цим трохи мене бентежила, бо насправді я дуже доброю не була. Думка про позичку майже від самого початку знайомства крутилася в моїй голові, але я з пропозицією не спішила вискакувати. Адже навіть у теперішніх часах у країнах найвищого добробуту мало знайдеться божевільних, які б на залізничних станціях відкривали позичкові каси і закликали через голосники: „Увага, увага, шановні обікрадені пасажири! Всім, хто не має квитків, грошей і документів, уділюємо позички під запоруку слова чести!" У мене на „той нещасний квиток" грошей вистачило б, і своїй знайомій я вірила, але все одно це було б чистим безумством. І тому я мовчала. Але тепер, коли питання стало руба, мусіла щось сказати. Велемудрий розум, що стояв на сторожі моїх інтересів, став дуба, заскакав і заколотився. „Не будь дурна! — зашипів. — Не давай! Ти ж її не знаєш! Скажи, що в тебе ніяких грошей нема! Хай продає пальто — адже вона має ще светер під сподом!"

Однак, супроти розуму виступило щось сильніше і щось зовсім йому протилежне. Немаловажну ролю мабуть відіграла і вроджена в мені нехіть до брехні, до якої я вдаюся лишень у безвихідних ситуаціях. І тому, сама не зчувшись навіть, я погодилася.

Ми обмінялися адресами, і я позичила знайомій-незнайомій грошей не лишень на квиток, але й на пляцкарту і на „куку-в-руку" носієві, після чого на мій гаманець ніякий порядний, шануючий свою амбіцію злодій не злакомився б. Але вороття не було — пропало!

Ми розпрощалися, і я сіла в поїзд з почуттям переполовиненого дощового черв'яка. Вдоволена частина мого єства сиділа тихенько й мовчала, але друга частина допікала, мов прискіплива контрольна комісія безвідповідальному скарбникові: „Така велика, вже два роки замужем, у мами збираєшся, а поводишся гірше дитини! Тьху-тьху, аж соромно дивитися на тебе! Що? Віддасть? Може й віддасть, але з засади такого не робиться. Розумієш? Із засади, засади! Та з тебе не то коні, а й кури сміятимуться! А що ж уже люди скажуть?"

(Продовження буде)

Школа Українознавства Учительської Громади в Чікаґо

Українська преса присвячує щораз більше уваги школам українознавства. Це дуже позитивне явище, що наша громадськість починає більше цікавитись цією найважливішою ділянкою національного життя, справою збереження української субстанції в діяспорі. Школа Українознавства Учительської Громади в Чікаґо, як найбільша того роду установа у вільному світі є немов дослідним варстатом в евалюації рідних шкіл та їх суспільної функції.

Тож пригляньмось до праці цієї школи в одному шкільному році — 1974-1975. Вона відзначує в цьому році Срібний Ювілей. Виросла вона з „Дитячого Клюбу" при Т-ві „Самопоміч", який заснували рідношкільні піонери восени 1950 року. Від 68-ох курсантів в шк. році 1951-1952 Курси Українознавства розрослися у велику школу, яка в часі найбільшого розвитку нараховувала понад 700 учнів. Шкільний рік 1974-75 закінчила школа при стані 557 учнів. Головною причиною зменшення чисельного стану школи є менші вписи дітей до початкових кляс. Першим управителем школи був св.п. дир. О. Левицький, а опісля кермували школою св.п. дир. В. Данилишин, дир. А. Антонович і дир. Я. Берестянський. Тепер керівником школи є дир. М. Губчак. Опікуном школи є від 1951-го року Т-во Українська Учительська Громада, яку очолює тепер проф. В. Дзуль. Навчання відбувається в приміщеннях щоденної школи св. о. Николая (кілька років школа винаймала шкільні залі в домівці Пласту). Школа має фахово ведене передшкілля і т.зв. англомовну клясу, з якої користають діти, котрі не володіють зовсім або незадовільно українською мовою. Вона є повною 11-клясовою школою і в останньому шкільному році нараховувала 21 відділів. З посвятою і глибокою ідейністю працюють в ній кваліфіковані 24 учителі, а до них долучуються вже молоді, професійні учителі американських шкіл. Великим досягненням школи є обов'язкове навчання релігії по-українськи, яке провадять отці катедри св. о. Николая і Собору св. Володимира і Ольги. Школа є під педагогічним наглядом Шкільної Ради УККА. Дня 11-го січня і 5-го квітня візитувала школу інспектор Олена Дуб. Школа має велику власну бібліотеку та багато допоміжних засобів до навчання як стінні мапи, проєкційні апарати, велику колекцію прозірок і т.п.

Школа присвячує багато уваги на виховну працю. Кожного року відзначує державні свята Самостійности і Соборности, 1-ше Листопада, свято в честь Тараса Шевченка, в яких завжди виступає також шкільний хор. В минулому шкільному році учні оглянули виставку української книжки і преси, Кредитову Кооперативу „Самопоміч", зустрілись з письменницею Зосю Когут, оглянули фільм Василя Авраменка „Тріюмф українського танку", відвідали школу при православному соборі св. кн. Володимира, де зустрілись з дитячою письменницею К. Перелісною, оглянули кілька мистецьких виставок наших мистців. виставку праць Богдана Лепкого та інш. — Всі кляси підписали петиції до Об'єднаних Націй в обороні переслідуваних в Україні. Окремо треба відзначити участь студентів вищих курсів в загально молодечій імпрезі в честь Т. Шевченка та участь цілої школи в св. Літургії в намірені беатифікації Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, що її відслужив Владика Ярослав Габро.

Дбається і про мистецьку самодіяльність школи. В 1974 році поставлено п'єсу Р. Завадовича „Тарасова гостина". — Через грошову збірку на фонд „Діти-дітям" і збірку книжок для дітей в Південній Америці — школа привчає дітей до жертвенности. Поодинокі кляси переводять конкурси деклямацій, читання і т.п.

Щоб плекати товариське життя щорічно відбувається традиційна Прощальна Вечірка Матуристів, яка стала дуже популярною, приємною і культурною імпрезою середньошкільної української молоді.

Школа нав'язала також контакт з Американською Шкільною Радою, яка перевела в нашій школі письмовий і усний іспит, за який наші студенти в американських публічних школах одержать відповідні кредити.

Зростає зацікавлення батьків успіхами учнів на відних конференціях, а зокрема треба підкреслити посвяту тих батьків, що кожної суботи ранньою порою привозять ще запасних дітей з далеких підміських околиць, щоб сумлінно виконати свій національний обов'язок.

Кінцевий Іспит Зрілости в школі Українознавства Учительської Громади в Чікаґо

Показником праці школи та мірилом її вартости є кінцевий іспит-матура. Досьогодні школа дала своїй громаді 559 абсольвентів з повноцінним українознавчим знанням, які колись переберуть провід рідної громади. Молодь уважає матуральний диплом нагородою за її довголітню працю, тож і підготова до неї відбувається дуже сумлінно, молодь добровільно відвідує ще додаткові лекції — семінари.

Цьогорічний, 17-ий з черги, матуральний іспит почався 10-го травня письмовим іспитом, до якого Іспитова комісія допустила 53-ох кандидатів, в тому числі 3-ох кандидатів-екстерністів, що вчилися приватно в сусідньому стейті, Висканзин. Два тижні пізніше, 23-го травня почався усний іспит зрілости під проводом шкіл. інсп. О. Дуб, до якого дійшли 51 кандидат. Іспит розпочато молитвою, а слово до матуристів сказали о. крилошанин М. Бутринський, о. шамбелян Я. Свищук і інсп. О. Дуб. Усний іспит проходив картковою системою питань з кожного предмету і тривав 29 годин. Кандидатів іспитували: з української літератури проф. М. Орищук з історії і географії мґр Н. Хойнацька, з культури професор С. Чушакова, з українського обряду мґр Є. Дачишин.

Вислід іспиту був дуже гарний: з відмінним успіхом здало 12 кандидатів, з дуже добрим — 10, з добрим — 19, з достатнім — 8. Двом кандидатам дозволено повторити усний іспит по вакаціях. Комісія ствердила, що кандидати дуже гарно володіють українською мовою, з малими винятками.

У п'ятницю, 6-го червня увечорі відбувся „Прощальний вечір матуристів" і святочне вручення дипломів, в авдиторії школи св. о. Николая, з участю духовенства, учителів, батьків матуристів та представників громадських організацій. Під звуки маршової пісні і оплески присутніх батьків і гостей — увійшли абсольвенти до залі під проводом опікунів кляс, дівчата у вишиваних суконках, хлопці у вишитих сорочках. Вони уставились на сцені і почали мистецьку програму, якою керував проф. М. Орищук. Розпочато її студентським гимном: „Ґавдеамус іґітур". Абсольвентка Д. Григорчук склала подяку — приречення від абсольвентів обох матуральних відділів. Представники

Опікуни кляси почали поматуристів вручили своїм учителям - виховникам і директорові школи квіти і подарунки в подяку за їхню працю. Фортепіянове сольо виконав студент М. Боднар; деклямацію, присвячену українській жінці виконала студентка Ю. Кралька; кілька патріотичних і народних пісень відспівав хор матуристів під проводом мґр Є. Дачишина. Бурею оплесків привітали присутні знаменитий виступ балетної групи Театральної Студії Молоді парафії св. Володимира і Ольги, в якій виступали 4 абсольвенти школи: Роксана Дика, Марта Попель, Михайло і Володимир Биці.

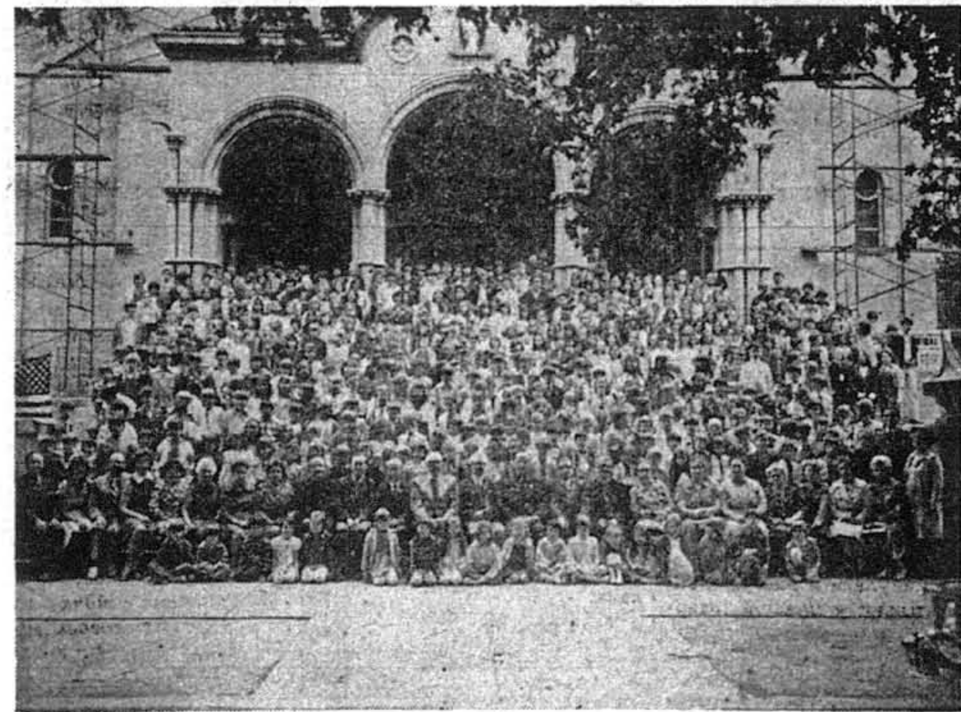
Перша частина програми закінчилась скечом - сатирою „Засідання з перешкодами" І. Керницького, а присутні щиро нагородили молодих артистів: А. Городиського, З. Фридер, О. Попіль М. Боднара і Б. Кусика — оплесками за вдалу сценічну гру.

По короткій перерві почалася довгоочікувана церемонія. На тлі декорації сцени — портрету Валентина Мороза, символ нескореної України, зайняли місця за столом члени Іспитової комісії.

Прощальне слово до матуристів виголосив директор школи М. Губчак, відтак привітали матуристів о. крилошанин М. Бутринський, о. прелат П. Леськів, голова філії УККА д-р Ю. Куляс, голова Комітету батьків матуристів д-р Н. Григорчук, голова Батьківського комітету школи інж. Л. Сурівка, опікуни матуральних кляс проф. С. Чушакова і проф. М. Орищук. Представниця Українського Золотого Хреста Н. Іваннів подарувала дві книжки для шкільної бібліотеки, як признання матуристам і школі.

Опікуни кляс почали поазбучно викликувати на сцену абсольвентів, а вони з радістю і гордістю під оплески залі приймали від членів Іспитової комісії дипломом Шкільної Ради, кінцеве свідоцтво, який признала нашим абсольвентам Американська Шкільна Рада. Крім цього кожний абсольвент одержав на пам'ятку копію таблю і мальовані на дереві портрети найвизначніших українських поетів, які уфундував Батьківський комітет.

По цій врочистій і незабутній церемонії пані з Батьківського комітету частували абсольвентів, учителів і гостей перекускою. Жертвенна праця батьків матуристів під проводом д-ра Н. Григорчука була прикладом вдячности батьків і зрозуміння вартости школи у вихованні їхніх дітей.

Учительський Збір і учні Школи Українознавства Т-ва Українська Учительська громада в Чікаґо.

ЖІНКА НА „ТРИБУНІ" В МЕХІКО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

панелі були зразково та вичерпно підготовані. Декілька з них підготували американські організації, такі як Туфтс Університет і Організація Жіночого Ремесла; „International Institute of Pepulation (Англія) підготував панель на тему популяції; панель на тему урбанізації та її впливу на жінку виготовив Institute for Human Development (Кенія). За решту панелів відповідали організатори Трибуни. Треба сказати, що, на жаль, учасниці - слухачі Трибуни здебільшого не доросли ані до тем панелів, ані до ідей Трибуни. Дискутанток було багато, але мало хто говорив дотеми. Замість запитів майже кожна виступала з довгими заявами, або промовами та забирала дорогий час своїми специфічними проблемами, які вони трактували в додаток дуже однобічно. Спочатку дискутанти могли відносно легко одержати голос. Пізніше давали право голосу уже тільки представницям т. зв. Третього світу, дарма, що інші були перші на черзі. Панель на тему миру і роззброєння закінчився катастрофічно. Його дослівно зігнала еспаномовна група Латинської Америки, зайнявши місця за столом і на столі. Говорили з мікрофоном і без. Зорганізована ними авдиторія нагороджувала їх бурхливим и оплесками. Сторонні особи, невтаємничені, не розуміли майже нічого, бо перекладачі не встигали перекладати, та й у загальному гаморі не було їх чути...

Найбільш радикальним елементом виявилися еспаномовні представниці та їхні однодумці (в їх число враховуємо представниць американського Confiress of Racial Equality — CORE, які зірвали ще на самому початку підготовчі наради в Американській Амбасаді. Виступаючи від імени покривджених в Америці „чіканос" та порторіканців, вони жадали своїх представниць у американській делеґації, а також опонували проти чоловіка — голови американської делеґації (який, очевидно, не був ані чікано ані порторіканцем). У пізнішій розмові з провідницею КОРЕ виявилося, що метою її виступу не було шукання допомоги, але бажання дати всім до відома. як вони „відчувають".

На закінчення доводиться сказати ще кілька слів про загальні враження з Трибуни. Трибуна була зовсім відмінна від усталених жіночих світових конференцій чи конґресів, де панує порядок і усталений протокол. Трибуна дала змогу „виговоритися" учасникам досхочу (дарма, що не завжди доречно) і тим якраз вона була цінна, бо дала присутнім пізнати одна одну, їхні болі, проблеми та „світла і тіні" їхніх країн. Шкода тільки, що багато учасниць забули, чому на Трибуну приїхали — тож багато з них зовсім занедбали дискусії на тему Світового Пляну Дії. А плян цей затверджено, та він поволі буде проникати у спільноти світу. Жіноцтво і не зчулося, коли вмотано його у вир політичної гри та використано його велетенську силу та динаміку.

Якщо приймемо, як твердила Людмила Терешкова, голова Жіночого Комітету Совєтського Союзу, що справи жіночі — це справи політичні, то жіноцтву потрібно буде мудрих та розважних провідниць, які справді зуміють вести цю політику. „Зразок" політичного керування жіноцтвом маємо у СССР — там є одна жіноча думка, партійні жіночі комітети, які точно і сліпо виконують все, що держава запланує... бо хто ж краще „піклується" жінкою і дітьми, тими єдиними „упривілейованими" громадянами (як сказала білоруська делеґатка) — як не держава?!.

І кілька слів про нашу українську делеґацію до Мехіко. Думаю, що делеґація виконала всі завдання, які на них поклали і ціла громада і окремі організації, що їх вислали, Маніфестація відбулася та мала вемике пропаґандивне значення. Наші пресовики повністю обслужили Трибуну та інформували нашу і чужу пресу. Видано величезну кількість летючок, зроблено усі потрібні переклади на еспанську мову. Делеґатки брали участь у нарадах, слідкували за дією на Трибуні і в ОН. Нав'язано багато контактів, закріплено давні знайомства. Відбута запляновані зустрічі. Відбулася і виставка і роздача інформативного матеріялу. На кінець відбулася запляннована „коктейль парті", на якій були присутні усі наші делеґати та стільки ж само, або й більше, запрошених гостей. Поміж нами було багато молодих осіб, які працювали безперебійно, без скарг і жалів. Нам приємно було вітати представниць з Канади, з Арґентини й Австралії.

Чи були недоліки? Очевидно що були. Без недоліків ніде не обійдеться і завжди все можна зробити „ще краще". Тішмося успіхами, учімось з невдач...

Школа Т-ва „Українська Учительська Громада" в Чікаґо є гордістю і цінністю цілої чікаґської громади. Немає сумніву, що вона достойно і велично відзначить 25-ліття існування школи, що припадає на 25 жовтня ц. р. на святочному бенкеті, з участю всіх її учителів, алюмнів і представників громади. З цієї нагоди буде видана також Пропам'ятна Ювілейна Книга, в якій будуть поміщені надіслані привіти, побажання від українських установ і приватних осіб.

Адреса Ювілейного комітету: Mrs. Bohdana Selyk, 2255 W. Walton, Chicago, Ill. 60622.

Два репрезентативні концерти УМІ

Президія Українського Музичного Інституту щорічно влаштовує „Концерт Відділів" і „Концерт визначних учнів", що відбуваються в залі Українського Інституту Америки в Ню Йорку.

Ці концерти — це ще один доказ професійної, серйозної праці учителів і їхніх талановитих учнів. Високий рівень концертів, в яких кожний виконавець старається дати зі себе максимум, та щораз більше число учнів неукраїнців, які шукають навчання музики в учителів українців, дає запоруку, що УМІ постійно розвивається і певним кроком прямує до Срібного ювілею.

Концерт Відділів УМІ присвячено виключно українській музиці. В ньому взяли участь учні кляс фортепіяну, скрипки і бандури з Ню Йорку, Нюарку, Філядельфії, Ірвінгтону і Честеру.

Після привітального слова президента УМІ проф. Мелянії Байлової виконувано твори: Бортнянського, Лисенка, Нижанківського, Людкевича, Барвінського, Косенка, Колесси, Дремлюги Фоменка, Соневицького, Савицького, Щуровського, Овчаренка, Шамо, Берковича, Фіяли, Безкоровайного, Кравчука, Жука, Фільц, Самарської і багато інших, молодих композиторів, які живуть і творять в Україні.

В концерті взяли участь учні кляс: М. Байлової: — Х. Селяк і М. Асрба, Т. Богданської: Л. Ляшок, Р. Попович, Р. Ворох, Л. Семанишин, Л. Грабової: Д. Комановський, А. Жилавої: В. Бойко, Д. Каранович: А. Загайкевич, Е. Вонг, Г. Клим: Х. Терлецька, Н. Гнат, Я. Кобрин: Р. Горбова, Р. Левицького: С. Палка, О. Шумилович і В. Шумилович; М. Мацькевич: Л. Вагнер, Г. Мирошниченко: А. Гарасимчук, О. Гарасимчук, Л. Саляк, З. Масвська, Л. Думич, Ю. Монастирська, Ф. Оранського: Р. Телепко, Я. Гриців, Х. Чижович, К. Чічки-Андрієнко: М. Біскуп.

Після концерту української музики, який зробив на всіх присутніх дуже корисне враження, а в учнів вкликав гордість, що вони грають і пропагують українську музику, д-р Степан Ворох склав подяку всім учителям на руки президента УМІ проф. Мелянії Байлової.

КОНЦЕРТ ВИЗНАЧНИХ УЧНІВ

Визначні учні УМІ це талантовиті і пильні молоденькі виконавці середніх і вищих курсів. Вони проходять програму багато складнішу як пересічні учні, пророблюють більшу скількість матеріялу і до них ставиться вищі технічні і виконавчі вимоги.

В концерті, який відбувся 8-го червня в Інституті Америки ми прослухали 16 учнів, з чого 15 піяністів і одну співачку. В ньому взяли участь вперше дві учениці Лідії Сої з далекого Детройту. Президент УМІ професор М. Байлова вітала чисельну публіку, учнів - виконавців і їхніх батьків.

Виконувано твори: Гайдна Концерт Д-дур, 1-ша і 2 га частина — Надя Яворська, 3-тя част. — Борис Буняк, кляси Т. Богданської. Шопен: „Прелюд" Дес-дур. Дебюссі: Перша Арабеска — Елізабет Гофман, кл. Д. Каранович, Брамс: Інтермеццо" Б-моль і Рапсодія Г-моль — Марта Шраменко кл. О. Чипак, Моцарт: Концерт Д-моль, І-а част. Лариса Гусак, кл. Г. Клим, Дебюссі: „В сяйві місяця" і Фоменка: Поема Карпат — Соня Шерег, кл. К. Чічки-Андрієнко, Косенко: Етюд Фіс-моль і Барток: Болгарський танок — Таня Бабенко, кл. Г. Клим, Бетговен: Патетична Соната — Роберт Дурзо, кл. Д. Каранович, Шуберт: Емпромптю Ес-дур і Барвінського: „Пасторальний прелюд — Марта Мачай, кл. М. Байлової, Рахманінов: „Прелюд Ціс-моль і Вебер: „Запросини до танцю" — Анна - Марія Галюра, кл. Л. Сої (Детройт).

Після перерви в програм. були: Бах „Прелюд" і „Фуга" ц-моль, Косенко: „Куранта" — Андрій Кмета кл. Д. Каранович, Шуберт „Ем- Рапсодія г-моль, — Соня Стельмах, кл. Л. Сої (Детройт). Дебюссі: „Затоплена Святиня" і Ліст: „Танок карликів — Оксана Федоренко, кл. Т. Богданської. Арію з опери „Фавст" Гуно та арію з опери „Манон Леско" Пуччіні, як також дві українські народні пісні в обробці Фоменка і Чишка відспівала Ляриса Магун - Гурин, кл. В. Здрайковського, при акомпаньяменті Л. Стругацького.

Два твори Шопена, а саме: Етюд Ціс-моль оп. 25 і „Фантазія - Емпромптю" віддограла Тая Саламаха, кл. Д. Каранович, а закінчив концерт Олег Сохан кл. О. Чопик І-ою част. „Валдштайн сонати" Бетговена і Скрябіна „Етюдом" Діс-моль.

Мені, як виконавцеві, цікаво було слухати ту багату програму. Я обсервував кожного учня зокрема і всіх разом, які вміло поборювали перші прояви хвилювання та вкладали в свою гру все своє музичне „я". Тому можна сподіватись, що дехто з цих молодих адептів, вибере музику, як свою професію.

Батько наймолодшої „визначної" інж. Володимир Яворський склав подяку від батьків учнів — всім учителям, на руки проф. М. Байлової, а батьківський комітет з Ню Йорку гостив учнів і публіку солодким і чаєм.

Рафаїл Венке

Юрій Костюк — український лідер Відня

„Свобода" з 1-го липня помістила оголошення Винниченківської Комісії УВАН про смерть мгра Юліяна Костюка у Відні 19-го червня 1975. Інших оголошень немає, як то часто буває, коли йдеться про непересічних людей. Тому я хочу дещо написати про цього визначного українського мецената, що вже по 2-ій світовій війні виїхав на еміграцію до Відня і доробився значного маїна, як аптекар. Він мій ровесник з 1900 р. народження.

Юліян Костюк уроджене́ць Перемишля і вже в першій гімназійній ми мешкали на вул. Дворського напроти трафіку, управителем якого був українець Гера. Вранці ми йшли разом до школи. І так ми ходили 8 літ аж до 1918 р., аж доки нас не розлучила армія. Він був першим в клясі щодо висоти, а я найменшим, і під час гімнастики все був на лівому крилі, а він перший на правому. В нашій клясі було ще кілька синів перемиських міщан, які нами гімназистами і села командували. До них належали Вол. Босий — кол. обозний гетьманців в Канаді, редактор і професор, він живе в Канаді. Вол. Дужий, який із 6-ої кляси пішов в 1917 р. до УССів і як він прийшов на відпустку в ранзі вістуна, ми всі подивляли його однострій і синю відзнаку УССусів. Всі ми тоді хотіли покинути шкільну лавку, але казав нам проф. Греголинський, господар кляси, що до УССусів більше не приймають. Вол. Дужий теж кол. головний обозний Гетьманської організації живе тепер у Віндзорі, Канада. Поміж іншими перемишлянами були: Потич, Црималик, Повх, Данилко, Зиблікевич, Соневицький, (син полковника Австрії), Скорчинський, Несторович (помер на Лонг Айленді, як лікар), Негребецький, Бібер, жид, був лікарем і асентирував мене до польської армії, хоча я просив його в Комісії, щоб мене звільнив, бо я хворий на легені. Відтак він оправдувався, що мусів сказати при Поборовій комісії „здольни", бо його мала влада на оці, тому що він жид, а я ходив до університетської гімназії. В часі українсько-польської війни наші дороги розійшлися і стрінулися ми аж в 1920 р. в Празі — в академічній Громаді. Академічна Громада мала різні гуртки. Були там зорганізовані гетьманці, націоналісти, соціялісти, поступовці, комуністи і безпартійні, яких ми звали — незорганізовані. На збори Громада пускала лише тих, що мали заплачену вкладку. При дверях залі Сміховського Пивовару, а відтак Студентського Дому на Слупі стояли гетьманці з топірцями на чолі з Лучаковським, пізнішим лісовим інженером, він жив в Нюарку, помер в Еспанії під час відвідин у своєї дочки, яка там вийшла заміж. У таких обставинах жив Юліян Костюк. Був безпартійним, любив спів і музику. Коли Студентська Громада влаштовувала якусь імпрезу, то на ній обов'язково виступав Юліян Костюк в дуеті „Де ти бродиш". Тому і звали його „Де ти бродиш". В імпрезах завжди тоді співав хор „Трембіта" під батутою гуцула Кушлика. Закінчивши студії у Празі він вернувся у рідний край і одружився з дочкою проф. Греголинського. Проф. Греголинський був гетьманцем і власником газети „Український Голос" в Перемишлі. Газету купили, чи забрали націоналісти на чолі зі З. Пеленським.

По Другій світовій війні Юліян Костюк жив у Відні і провадив свою аптеку. Його хати не обминали відвідувачі Відня — туристи, політики і звичайні люди. Допомагав всім фінансово, переночовував, возив. Був дуже діяльним при церкві св. Варвари, був головою громади і очолював кожну українську імпрезу Відня. Мав вплив в уряді міста.

В Америці я стрінув його на Першому СКВУ в Ню Йорку. Він був делегатом української Громади Відня і Австрії. Нарікав, що не може виховати дітей в українському дусі. І справді, коли я стрінув його сина, що приїхав відвідати рідню — д-ра Турула з Чікаго — на Союзівці, то він говорив лише по-німецьки. Відтоді я перестав нарікати, що в Америці діти говорять по-англійськи і навіть деякі діти новоприбулих мучаться, коли говорять по-українськи, а деякі розуміють по-українськи а розуміють по-українськи, а но, не всі.

І так непомітно відходять з українських громад люди праці, патріоти, і не буде їх ким заступити, бо діти їх поповнюють чужий світ. Те саме сталося з віденськими чехами, бо є в Австрії багато німців з чеськими прізвищами. Деякі з них були навіть міністрами Австрії, як Страньскі і Навротін. Можливо, що колись і Костюк міг був стати міністром чи президентом. А тепер українська Громада в Австрії залишилась без провідника — він спочив на кладовищі в Кльостернойбурзі. —

Степан Куропась

Роман і Сузанна Рудницькі у спільних концертах

Піяніст - віртуоз Роман Рудницький, професор університету Янгставн, Огайо, і його дружина Сузанна, сопрано, підписали умову з дирекцією норвезької Корабельної Компанії на спільні концерти під час поверх чотиритижневої поїздки — т. зв. Круизлюксусового Корабля цієї Компанії, спершу до Копенгагену, опісля довкола цілої Скандинавії. Під час цієї поїздки, яка починається з початком серпня, вони зобов'язані дати два спільні концерти в дорозі до Европи та два в поворотній, кожний з них з зовсім іншою програмою.

Роман Рудницький, який в лютому - березні ц. р. відбув п'ятитижневу поїздку довкола світу, виступаючи з вісімнадцяти концертами в Азії (Індії, Маляйські острови, Борнео, Гонг Конг, Макао, Тайван і Корея), в два місяці пізніше відбув свою — вже четверту з черги — концертову поїздку, в Европі виступаючи в Швайцарії, Німеччині, Лондоні і вперше в Югославії, де в наслідок його успіхів там його запрошено на чергові концерти в наступному сезоні, в якому він виступатиме також — крім західньо - европейських держав — в Румунії, Польщі, Греції. До речі, Роман Рудницький нещодавно удостоївся особливої чести, коли Американський Біографічний Інститут повідомив його про включення його прізвища в ювілейному виданні книжки „Провідні громадські діячі і важливі Американці."

Дружину Романа Рудницького Сузанну, яка виступала в травні ц. р. в головній сопрановій партії — Фіорделіджі — в виставах опери Моцарта „Косі фан тутте" в Огайо, запрошено виступити в наступному сезоні, як солістку з симфонічними оркестрами в Сінсінаті і Янгставні.

Н. Н.

Розшуки

Д-р ЛЕНКИЙ ДМИТРО ПАВЛОВИЧ нар. 1913 р., виемігрував з України 1943 — шукає НАТАЛІЯ ОЛЕКС. ФРОЛОВА. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати: 1241 N. Ashland Avenue Chicago, Ill. 60622.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 16-го СЕРПНЯ 1975 р.

КЛИВЛЕНД, Огайо. Збори Б-ва св. ап. Петра і Павла 102 Відд. о год. 10-ій ранку в залі церкви св. Иосафата, 5720 Стейт Рд., Парма, Огайо. І. Попович, предс., І. Жгута, кас., М. Бобечко, секр.

НЕДІЛЯ, 17-го СЕРПНЯ 1975 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Иосафата 217 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Ам. Клюбі при 292 Гадсон Аве. Проситься чл. прибути та вирівняти залеглі вкладки. М. Яремчук, рек. секр.